

KANATLI HAYVAN YETİŞTİRME

II

10. HAFTA

Yetiştirme Sistemleri

Kümesler yetiştirme amacı, taban şekli, yapı özellikleri, havalandırma şekli veya ısıtma durumu gibi çok farklı kısıtlara göre sınıflandırılabilmektedir.

Yapısal özelliklerine göre kümesleri açık ve çevre denetimli (kapalı) olmak üzere iki ana sınıfa ayırmak mümkündür.

Açık Kümesler

Açık kümeslerde sıcaklığın sürekli optimum düzeyde tutulması oldukça güçtür. Kümes içi çevre koşulları iklimsel olaylardan büyük ölçüde etkilenir. Bu özelliklerinden dolayı daha çok ılıman iklime sahip olan bölgeler için uygun olan açık tip kümeslerin bakım-yönetimi yeterli bilgi ve beceri gerektirir. Aksi takdirde, iklimsel çevre dengesindeki olumsuzlukların verime yansıması kaçınılmazdır.

Tam Çevre Denetimli (Kapalı) Kümesler

Teknolojinin yoğun kullanıldığı kapalı kümeslerde elektrik, elektronik, mekanik, elektromekanik kontrol sistemleri ve bilgisayar teknolojilerinden de yararlanılmakta, iklimsel koşullar üzerindeki insan faktörü minimize edilerek hayvanlara mümkün olan en ideal çevre koşulları sağlanabilmektedir.

Kısmi Çevre Denetimli (Hibrit) Kümesler

Yapısal özellikleri bakımından açık, teknolojik alt yapıları bakımından ise tam çevre denetimli kümeslere benzeyen hibrit kümesler, açık kümeslerin güncel teknolojilerle modernizasyonu ile ortaya çıkmıştır. Aslen geçiş tipi barınaklar olan hibrit kümeslerin maliyet ve işletme masraflarının kapalı kümesler kadar yüksek olmaması, artan çevre denetiminden kaynaklanan avantajları üreticilerce tercih edilmesinin nedenleridir.

YETİŞTİRME SİSTEMLERİ

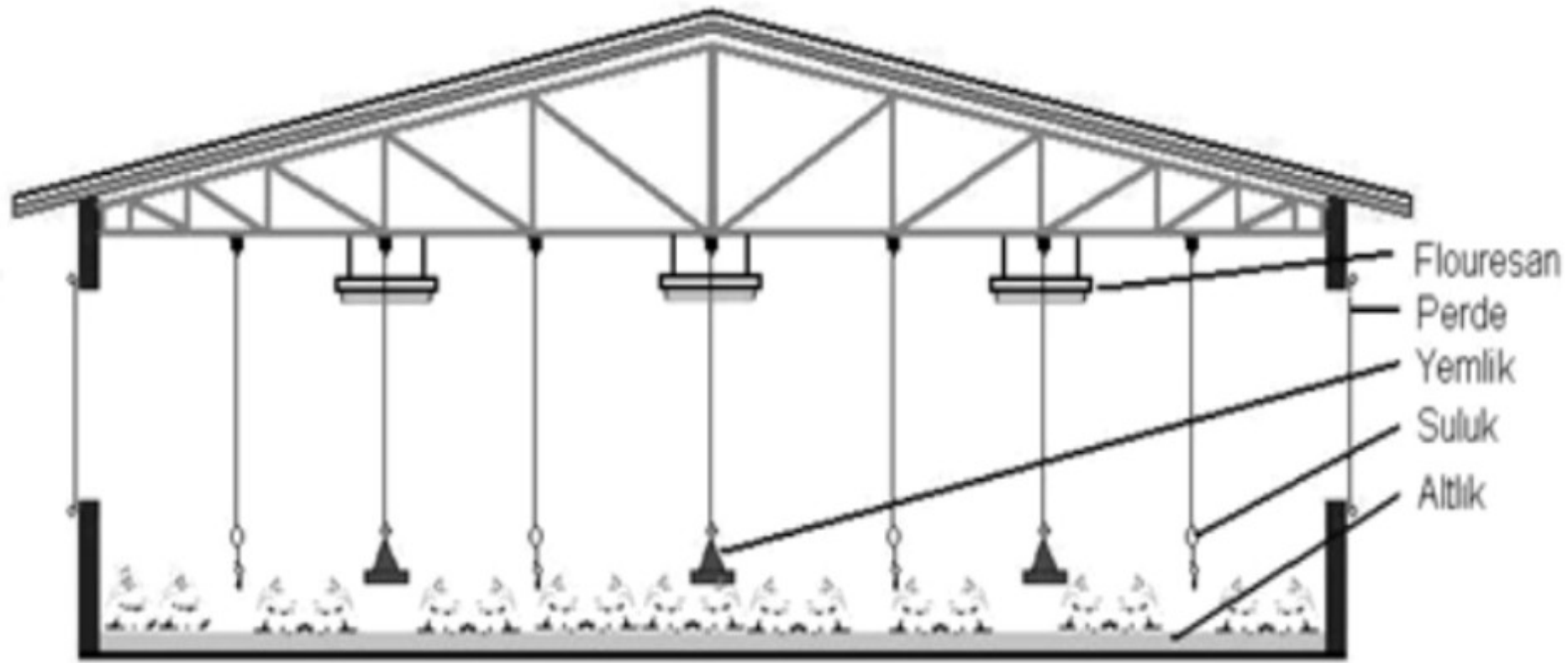
Tavuk yetiŐtiriciliĐinde, yerde veya kafeste olmak üzere iki tip yetiştirme uygulanmaktadır. Etlik piliç ve damızlık yetiŐtiriciliĐinde yerde yetiştirme tercih edilmekte, yumurta tavukçuluğunda ise kafeste yetiştirme sistemlerinden yararlanılmaktadır.

Yerde Yetiştirme

Yerde yetiştirme sisteminde, adından da anlaşılacağı üzere tavuklar kümes zemini üzerinde barındırılır. Bu sistemde hayvanların gübrenin olumsuz etkilerinden korunabilmesi amacıyla altlık veya ızgaralardan yararlanılmaktadır.

Altlıklı Sistem

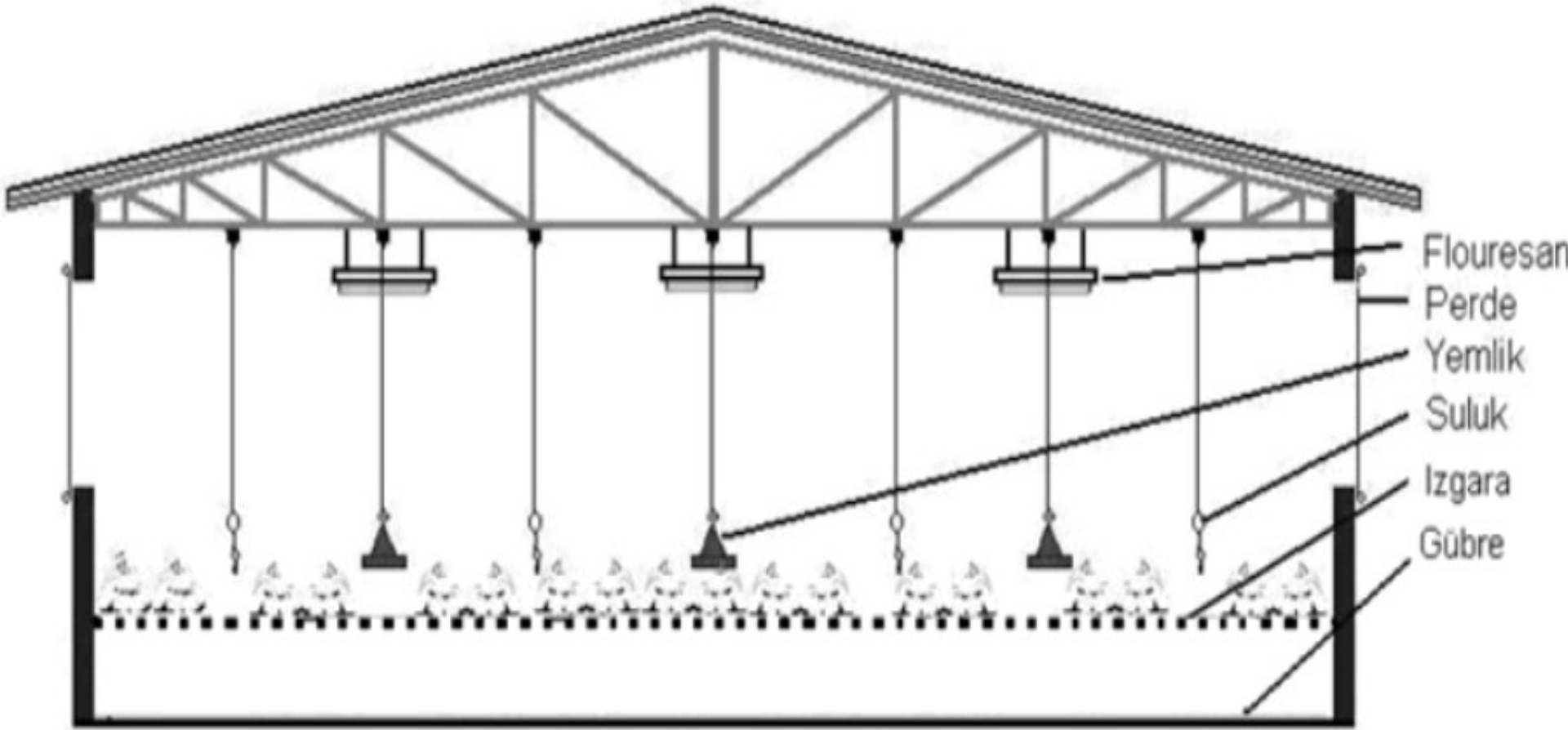
Talaş, çeltik kavuzu, saman ve bunların karışımları Ülkemizde yaygın olarak kullanılmakta olan altlık materyalleridir. Altlık neminin düşük (<%15) olması ekipmanlarda ve hayvan sağlığında toz ve toz kaynaklı sorunlara yol açmakta, yüksek nem (>%30) ise su tutma kapasitesinin azalmasına neden olmaktadır. Aşırı nem ise altlıkta “kekleşme” olarak adlandırılan yapısal bozulmalara, kümes içi amonyak düzeyinin artmasına, göğüs ve ayaklarda ödem-yanık oluşumlarına, koku, sinek ve kurtlanma gibi çeşitli problemlere yol açar. Altlık için ideal partikül büyüklüğü 0,5-1,5 cm'dir.

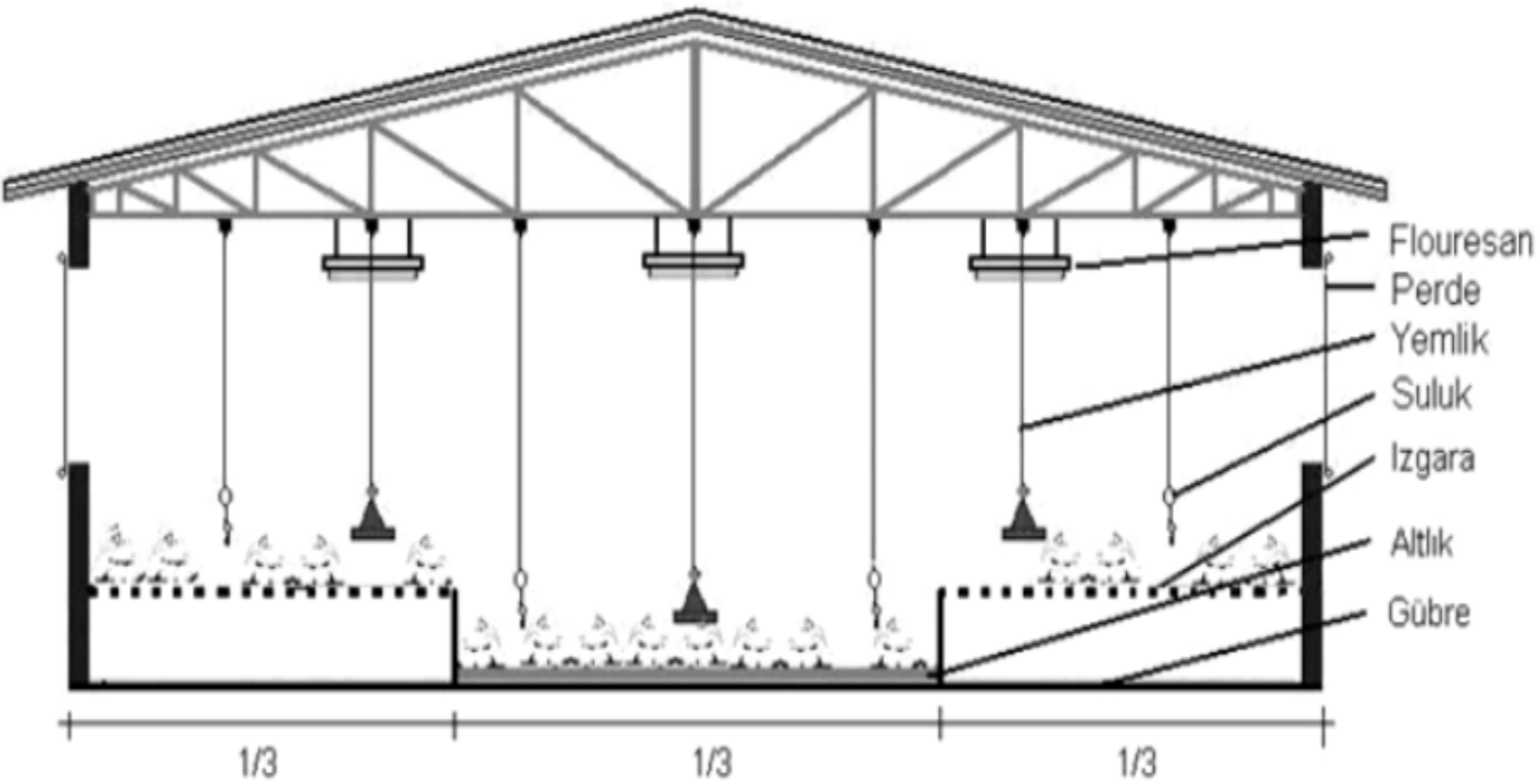
Altıklı yetiştirme şekli

Izgaralı Sistem

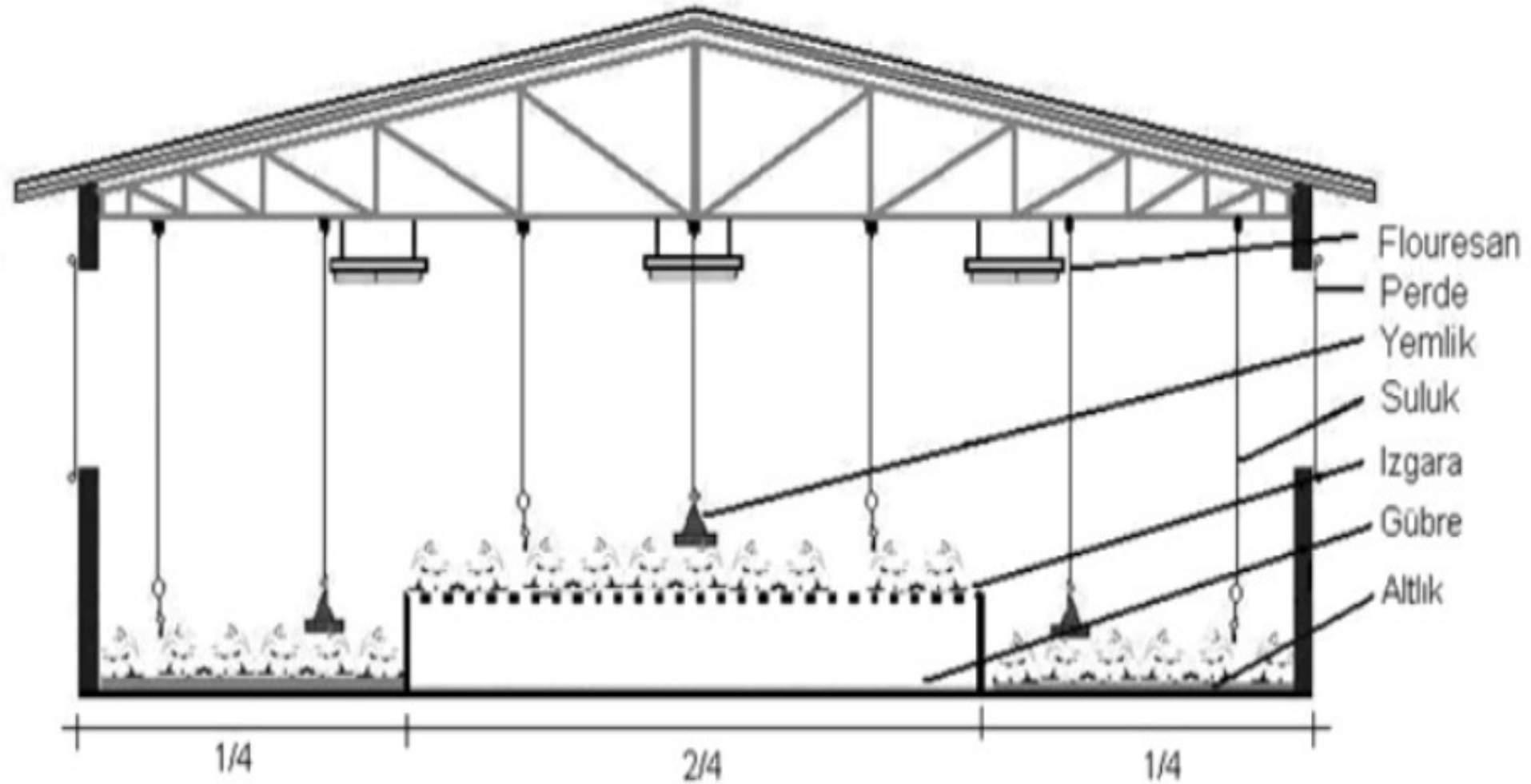
Izgaralı sistemde gübrenin kümes tabanına yerleştirilen ızgaralar altında birikmesi sağlanarak hayvanlara temiz bir ortam sağlanır. Bu amaçla 2-2,5 cm genişliğinde, 2,5-3 cm aralıklı ızgaralar kullanılır. Izgaralar tabandan yaklaşık 80 cm ykseklie yerleştirilir. Izgara yapımında genellikle ahşap malzeme kullanılmakla birlikte günümüzde plastik ızgaralarda temin edilebilmektedir. Izgaralı kümesler tam, yarı veya 2/3 ızgaralı olmak üzere üç Şekilde planlanabilir.

Tam Izgaralı Sistem

2/3 Izgaralı Sistem

1/2 Izgaralı Sistem

Kafeste Yetiştirme

Kafeste yetiştirme sistemi tavukların sınırlandırılmış hacimler içerisinde ve genellikle küçük gruplar (5-7 tavuk) halinde veya bireysel olarak barındırılması esasına dayanır.

Altlık ihtiyaı olmaması, hayvanların gübre ile temasının önlenmesi, bakım yönetim ve otomasyona uygunluğu kafes sistemlerinin başlıca avantajlarıdır. Yüksek yatırım tutarı, ayak ve bacak problemleri ile göğüs demleri ise kafes sistemlerinin temel dezavantajlarını oluşturmaktadır.

ALTERNATİF YETİŞTİRME SİSTEMLERİ

Endüstriyel tavukçuluğa geçiş ve kafes sisteminin yaygınlaőması hayvan hakları ve refahı konularındaki kimi endiőeleri de beraberinde getirmiőtir. Herrison, R. tarafından yazılan “Hayvan Makineleri” (Animal Machines, 1964) adlı kitapla kamuoyunun gündemine gelen hayvan hakları 1965 yılında İngiliz Hükümeti’nin Prof. Dr. R. Brambell’e hazırlattığı raporla da politik konulardan biri haline gelmiőtir.

Yerde Yetiştirmeye Alternatif Sistemler

- Oluk tipi yemliklerde en az 10 cm/tavuk, yuvarlak yemliklerde ise en az 4 cm yemlik uzunluğu sağlanmalıdır,
- Oluk tipi suluklarda 2.5 cm/tavuk, yuvarlak suluklarda ise en az 1 cm suluk uzunluğu sağlanmalıdır. Kap veya damla suluk kullanılıyorsa her 10 tavuğa en az bir suluk, etrafı çevrili alanlarda her tavuğun ulaşabileceği en az iki damla veya kap tipi suluk sağlanmalıdır,
- Yedi tavuğa bir folluk gözü, grup folluklarında ise 120 tavuğa en az 1 m² folluk alanı sağlanmalıdır,
- Tavuk başına en az 15 cm olmak üzere yeterli tünek uzunluğu sağlanmalıdır,

- Izgaralı sistemlerde en az 250 cm/tavuk altlıklı alan bulunmalı, taban alanının en az 1/3'ü altlıkla kaplı olmalıdır.
- Katlı sistemlerinde kat sayısı 4'ü geçmemeli, bölme ve katlar arasındaki mesafe en az 42 cm olmalı ve katlardaki suluk ve yemlik sayıları eşit olmalı, gübre alt katlara dökülmemelidir,
- Dışarıya açık sistemlerde çok sayıda serbest çıkış açıklığı olmalı, açıklıklar en az 35 cm yüksekliğinde, 40 cm genişliğinde olmalı, her 1000 tavukluk grup için en az 2 m toplam açıklık olmalı,
- Açık alanlarda yerleşim sıklığına uygun, olumsuz hava koşullarında koruyucu sundurmalar olmalıdır,
- Yerleşim sıklığı 9 tavuk /m²'yi geçmemelidir.

Serbest Yetiştirme (Free-range)

- Gün boyu açık alana ulaşım sağlanmalı, Tavukların serbest dolaşacağı alan büyük oranda yeşil bitki örtüsüne sahip olmalı,
- Yerleşim sıklığı serbest dolaşım alanında 1000 tavuk/ha'dan fazla olmamalı ya da tavuk başına 10 m² kümes taban alanı sağlanmalı,
- Bina içerisinde derin altlıklılı veya tünek sistemindeki koşullar sağlanmalıdır.

Yarı Entansif Yetiştirme

- Tavukların serbest dolaşacağı alan büyük oranda yeşil bitki örtüsüne sahip olmalı,
- Yerleşim sıklığı serbest dolaşım alanında 4 000 tavuk/ha'dan fazla olmamalı ya da tavuk başına 2.5 m² alan sağlanmalı,
- Bina içerisinde derin altlıklı veya tünnek sistemindeki koşullar sağlanmalıdır.

Derin Altlıklı Sistem

- Kümes taban alanına göre yerleşim sıklığı 7 tavuk/m'den fazla olmamalı,
- Kümes taban alanının en az üçte biri altlıkla kaplı olmalı (saman, talaş, kum veya torf),
- Tavuklara gübre toplama için yeterli geniŐlikte taban alanı sağlanmalıdır.

T nek Sistemi

- Kümes taban alanına göre yerleşim sıklığı en fazla 25 tavuk/m² olmalıdır,
- Kümes içerisinde tavuk başına en az 15 cm uzunluğunda tünek sağlanmalıdır.

Kafeste Yetiştirmeye Alternatif Sistemler

- Kafesler tavuk başına en az 450 cm² kafes taban alanı düşecek şekilde boyutlandırılmalı,
- En az 10 cm/tavuk yemlik uzunluğu sağlanmalı
- Kafes boyunca uzanan oluk tipi suluk sağlanmalı veya her kafeste en az iki damla veya kap suluk bulunmalı,
- Kafes taban alanınının %65'inden fazlasında kafes yüksekliği en az 40 cm olmalı, herhangi bir noktadaki yükseklik 35 cm'den az olmamalı,
- Zemin ayak tabanını, tırnaklar da dahil olmak üzere desteklemeli, taban eğimi %14'ü veya 8°'yi geçmemelidir